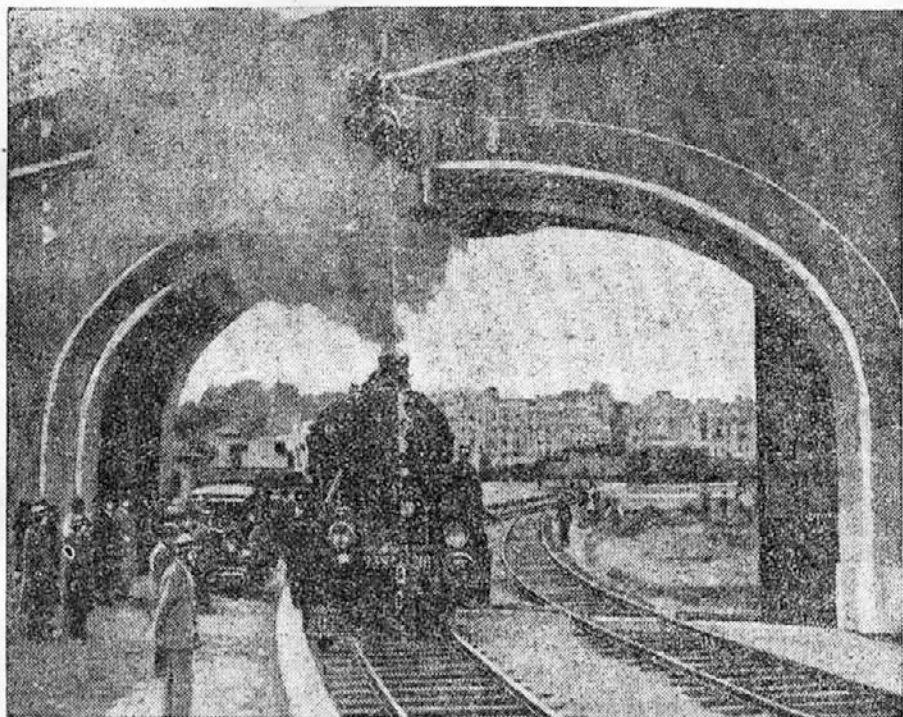

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena
2 DinIzhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal števil. 345.
Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 15.393

Ljubljana, 26. oktobra 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za
vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji
50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarjaŠtev. 43.
Leto V

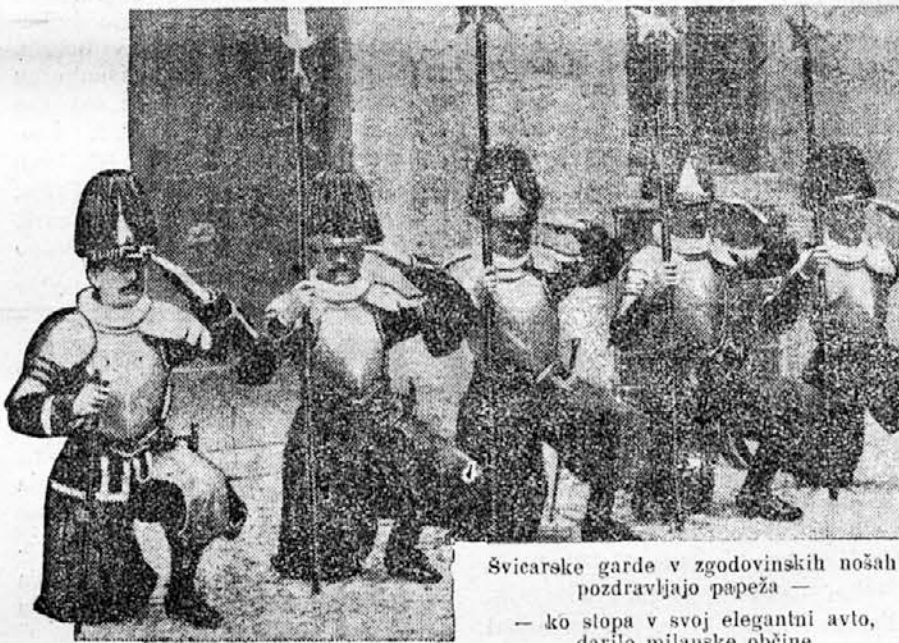
Skozi veličastni portal privozi vlak v Vatikan. Toda za njim se velikanska brnasta vrata takoj zopet zapro

>102, Città di Vaticano« — to je telefonska številka svetega očeta, ki ima v svoji delovni sobi zlato slušalo, darilo ameriških vernikov. Novo vladno poslopje, nove galerije, ministrstvo za javna dela, tržna lopa, namakalne naprave, elektrarna in ne nazadnje velikanska radijska oddajna postaja, po kateri lahko papež govori z vsem svetom — vse to dokazuje, da se je vatičansko mesto moderniziralo in ne mara zaostati, ko hiti tehnika vsega sveta z velikanskimi koraki naprej.

Se nikoli niso v tem mestu toliko gradili kakor po spravi med Vatikanom in italijansko državo februarja 1929. Kdor je pred desetimi leti pogledal s kupole cerkve sv. Petra po vatičanski državi, je uzrl prostrano s travo poraslo dolino, znameniti »pas molka«. Danes je slika čisto drugačna. V nekaj letih so to dolino na najmodernejši način preuredili, in pri

tem nima najmanjše zasluge papež sam.

Mala, komaj 44 ha obsežajoča država je danes docela reorganizirana in

Sviciarske garde v zgodovinskih nošah pozdravljajo papeža —
— ko stopa v svoj elegantni avto, darilo milanske občine

kaže moderno lice, čeprav so gledali na to, da so se ognili slehernemu pretiravanju, da ne bi bilo prevelike neubranosti med večno lepimi srednjeveškimi stavbami in novimi, smotreno grajenimi palačami.

Pas molka so v bližini papeževega doma izpremenili v čudovito negovane vrtove. Bela peščena pota, stopnice in terase vežejo posamezna poslopja med seboj, da so kakor majhni otoki v morju zelenja in dreves.

Na srednji terasi se dviga novo lepo vladno poslopje, za čigar gradnjo so dovažali gradivo po tračnicah vatičanskega mesta. Še danes služi ta železnica izključno samo tovrstnemu prometu. Dvornega vlaka v Vatikanu ne poznajo.

Vladna palača je zgrajena v modernem slogu; razen upravnih prostorov ima krasna stanovanja, ki so priprav-

Novi Vatikan

Razvoj vatičanske države v zadnjih letih. — Povsod nove zgradbe, železnica, radio, telefon. — Papež noče zaostati za duhom časa

ljena za morebitne obiske vladarjev. Tudi prestolna dvorana je v njej. V poslopju, kamor so prvotno mislili spraviti samo papežev seminarje, je zdaj tudi papežev ministerstvo za javna dela.

Na pobočju stoje nove palače papeževih misijonov in verske propagande, njim nasproti pa grade mogočno palačo za papežev kongregacije. Več starih, nesodobnih hiš so morali podreti, da so napravile prostora novim palačam.

Spet drugod stoje velikanski stroji, ki črpajo vodo iz Braccianskega jezera, jo prečistijo in po vodovodu razdele po posameznih hišah; ta voda jim služi tudi za izpiranje cest, namakanje parkov in gašenje morebitnih požarov.

V spodnjem delu doline, kjer je nekoč divjala malarija, se zdaj dviga industrijski del vatičanskega mesta. Tu bodo skrbeli za to, da se bodo razna popravila izvršila doma.

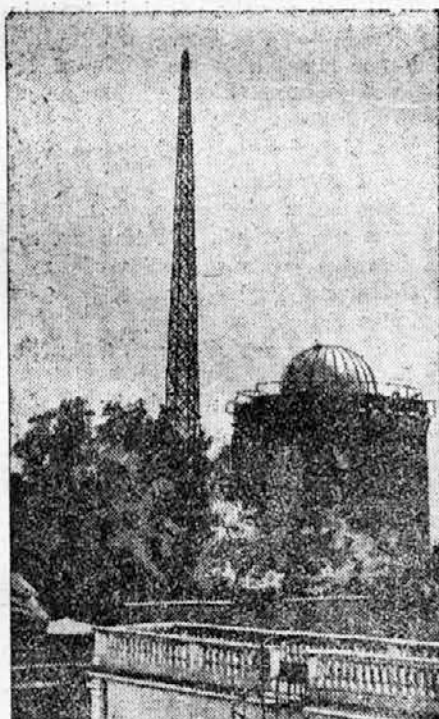
Pri podiranju starih hiš, prenavljanju še porabnih poslopij in gradnji novih stavb in tehničnih naprav je bilo zaposlenih okoli tisoč delavcev. Še zmerom se kadi iz kotlov, kjer kuhajo asfalt za tlakovanje vatičanskih cest; še zmerom pribijajo in kujejo marljive roke na visokih odrih in dokončujejo še nedodelena poslopja. Preden bodo notranja dela gotova, bo pa tudi še preteklo nekaj časa.

Pa tudi drugod kaže vatičanska država svoje moderno lice. Tako neprestano bobne stroji v vatičanski tiskarni, kjer tiskajo dnevnik »Osservatore Romano« in »Vatičanski ilustrirani tednik«. Po že dograjenih cestah drve vatičanski tovorni avtomobili, velika telefonska centrala pa priča o modernem razvoju najmanjše države sveta. Vatičanska pošta ima celo na strehi cerkve sv. Petra svojo podružnico.

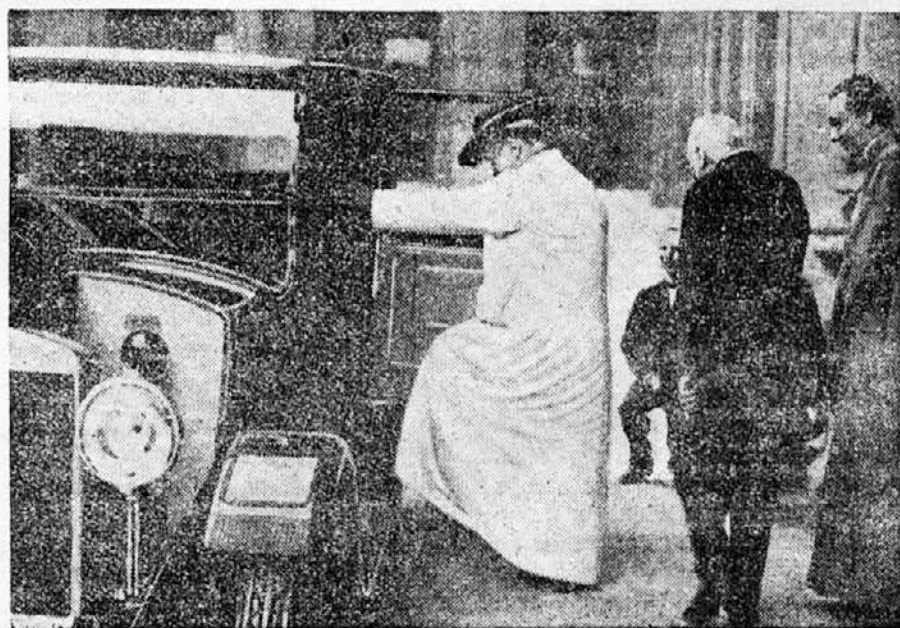
Ali je pa zato Vatikan kaj izgubil svojih čarov ali celo dostojanstva? O, ne! Saj je simbol moderne papeško države velikanska brezžična postaja, ki veže papeža z vsemi postajami sveta, da lahko govori tudi z najbolj oddaljenimi kraji na zemeljski obli. Ta postaja je opremljena celo z aparati za brezžično sprejemanje slik.

In vendar vitki železni stolp oddajne postaje prav nič ne moti oči. Novo gradnje so v harmoničnem skladu z okolico. Staro in novo je vredno drugo drugega.

Sviciarske garde še zmerom zvenkečejo s svojimi oklepi in sulicami, Se nadaljuje na 6. strani

Papež govori z vsem svetom preko nove orjaške radijske postaje

Pustolovec si osvoji Kalifornijo

Tragedija Johana Avgusta Sutterja

Na begu pred pravico

Nekoč so zasledovale švicarske oblasti tridesetletnega moža iz Basla zaradi bankrota, tatvine in ponarejanja menic. Ta mladi mož je pobegnil in pustil ženo s tremi neboljnim otročiči na cedilu, si prigoljufal v Parizu nekaj stotakov in spet pobegnil, ker so mu postala tla prevroča; vkrca se je v Havru z več pustolovci na parnik ter odplul v New York, da prične v novi zemlji novo življenje.

Tako se je Johan Avgust Sutter pred dobrimi sto leti znašel v New Yorku. Danes je bil vozač, jutri trgovec z živili, včeraj zobni zdravnik, pojutrišnjem gostilničar ali lekarnar. H huncu se je naveličal mestnega življenja in se preselil v Missouri. Pridno je delal kot farmar, nabral si je s poštenim delom nekaj imetja in je časih celo mislil na to, da bi vzel k sebi še ženo z otroki.

Toda mimo Sutterjeve hiše romajo sleherni dan pustolovci iz vseh delov sveta. Njihov cilj je: »Zapad!« Na zapadu so pušče, v puščah nepregledne črede bivolov, pravičnice dežele so tam, o katerih nihče drugega ne ve, kakor da so neizmerno bogate. Lepega dne je Sutter svojega kmetkega samotarenja sit do grla. Čez noč proda svoje lepo urejeno posestvo in z bobilno odpravo sam Bog si ga vedi odkod. Zenske in moške. Leta 1838. se odpravi Johan Avgust Sutter iz utrdb Independence na pot v nepoznani zapad. — Dva vojaka, pet misijonarjev in tri ženske, to je deseterica, ki ji je sam na čelu. Seboj vodi celo čredo bivolov. Tisoč ovir prebrodi peščica junaških ljudi, dokler se končno po puščah in gorah ne približa Pacifiku. V Vancouver prispe Sutter sam, samcat. Vojaka sta se spuntala, misijonarji so spotoma našli nauka željnih ovčic, žene so pa podlegle pomanjkanju in naporu.

Sutter še zdavnaj ni na cilju svojega hrepenenja. Naprej mora, v Kalifornijo hoče, v deželo, kjer se cedita mleko in med. Za nekaj dolarjev si kupi čolnček, odjadra proti Sandwiškemu otočju in se končno ustavi po prenevarni vožnji v vasici, ki so jo domačini svetemu Frančišku na čast imenovali »San Francisco«.

Od onod odjaha naš junak v dolino Sacramenta. Komaj je objel s pogledom to širno neobdelano zemljo, si je dejal, da je je vreden kralj. Komaj je došel v Monte Rey, glavno mesto pustolovske države Kalifornije, je po kratkih pogajanjih sklenil z guvernerjem pogodbo, ki mu je dovoljevala ustanovitev nove države: Nove Helvecije.

Kralj Kalifornije

Odsihdob je bil Sutter po tej srečno sklenjeni kupčiji edini gospodar in vladar zemlje, ki je bila po obsegu večja od Francije. To je bilo leta 1838.

Na svojem pustolovskem popotovanju je sklenil Sutter prijateljstvo s kanaškim narodom. Uvidel je, da so otočani neumorni delavci, da imajo pridne in železne roke, kar je bilo kakor nalašč po njegovi želji. V svo-

jem čolnčku jih je prepeljal 150 na obalo, strnil jih je v karavano, pobral spotoma nekaj Evropecev in se z njimi na čelu odpravil z vso karavano vzdolž Sacramentovega obrežja. Taka, in prav to je bila vojska, ki si naj osvoji Novo Helvecijo! V prisojni kotanji se je vojska ustavila. Boj za novo zemljo se je pričel. Zažgali so gozdove, travo in grmovje in že se je kadil mogočen dim na kilometre daleč, že so ognjeni zublji lizali prastara debela. Čez nekaj dni je bila zemlja pokrita z zgoznelimi stanki nekoč veličastnih drevov. Začetek je bil storjen. Pričeli so z delom na vseh koncih in krajih, kopali studence, postavljali bajte, napravili ograde za živino. Čez leto dni se je smejala v solnce cvetoča dežela v dolini Sacramenta. Setev je padla na rodovitna tla, žetev je vrgla petkrat toliko. Kamor se je oko zazrl, povsod so se pasle črede tolstih bivolov in goveda. Nova Helvecija je začela svojo zgodovino.

Sutter je postavil mline, spustil parnike v reke. Zasadi je sadno drevje, ki je čez nekaj let bogato obrodilo. Kalifornijska jabolka so zaslovela po vsem svetu. Priseljenci in delavci prihajajo v gostih gruclah, Indijanci, ki živijo okoli, so Sutterjevi najboljši prijatelji.

Sredi tega kraljevskega življenja se spomni Sutter, da ima tam daleč preko morja — v Švici — ženo in otroke. Piše jim, da še živi — in da bo sčasoma najmočnejši in najbogatejši človek sveta.

Nekega dne — bilo je v januarju 1848 — pridirja neki delavec brez sape v Sutterjevo delavnico. V tresoči se roki stiska nekaj rumenih drobcov in jeclja: »Zlato! Poglejte, suho zlato!«

Preklestvo zlata

Toda Sutter je bil premišljen mož. Mirno je vzel iz omare kislinu ter napravil preskušnjo. In res: zlato je bilo. Sutterju so se morali vsi zakleti, ki so vedeli o tej najdbi, da bodo molčali ko grob. Nikjer na svetu še doslej niso našli zlata tako, kar na solncu... In ta zemlja, ki je posuta s to drago kovino, je Sutterjeva last!

Čez osem dni je velika skrivnost znana že vsem. Neka ženska jo je izdala, ženska, ki je pri živem Bogu prisegla... Uradniki Sutterjeve države so pustili delo v pisarnah. Z lopato so odslej prekopavali dragocevo zemljo. Črede so se porazgubile, živali so podivjale brez nadzorstva, sadje je zgnilo na vejah, žito je splesnilo na bilkah. Ves umetno in premišljeno zgrajen stroj Sutterjeve države, ki ga je 15 dolgih let skrbno in vestno negoval, se je na mah ustavil.

Brzjavi so tipkali noč in dan. Vest o kalifornskem zlatu se je po bliskovito raznesla širom sveta. Vse človeštvo se je zdrznilo, vse člove-

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremilja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vršil vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksenburg sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxemburg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

MARINA

Napisal P. A. Sergienko

Bil je soparen poletni dan.

Neznosna vročina in neznosne muhe. Ni je bilo rešitve pred muhami. Najbolj je trpela uboga živina, ki se je kakor obsedena podila čez travnik.

Pastir Tiurga, ki je rad zabavljaj in modroval, je sklenil napoditi krave domov na molžo.

Vsekako bo na dvorišču boljše. Pa tudi na dvorišču so muhe neznosne. Zrak je od gnoja še nevzdržljivejši. Krave muckajo in bežijo po dvorišču sem in tja in iščejo senčnatega kraja.

Žene in dekleta z izpodrečanimi krili tekajo za kravami in se do gležnjev pogrezajo v redki gnoj.

Zala in spretna Marina, z belo ruto na plečih, je hotela priklicati veliko rdečko.

»Tak počakaj vendar, Rjabina! Počakaj, ljubčka moja! Kam pa dreviš?«

Nežno je govorila z njo in se ji hkratu skušala približati.

Rjabina se je pa kaj malo zmenila zanj in se je postavila ne ravno preveč graciozno na kup gnoja.

Toda Marina je izrabila priložnost in ne meneč se za to, da je nosna,

sedla kravi k nogam in jo začela molsti.

Beli curki mleka so se vili v vedro.

V senci, pod veliko ruto je sedela debela upraviteljeva žena in merila namolženo mleko.

»Od Črnjavke? Od mladih? Malo je danes!« je rekla in pisala velike in neokretne številke v zamaščeno knjigo.

»Počakaj še malo, Rjabina!« se je spet zaslislal ljubki Marinin glas.

Toda zdajci je stisnila zobe kakor od silne bolečine in pomignila rdečelični Pazaši.

»Pazaša, prosim... daj, pomolzi ti do konca... ni mi dobro,« je zajecljala s spačenim obrazom.

Dobrodušna in vesela Pazaša je pomembno pomežiknila in dejala: »Nu, le pojdi... bom že jaz opravila!«

Marina je vstala in odšla v izbo za služinčad. Tam je legla za leseno steno in zajecljala kakor ranjena žival.

Strah jo je obšel, da utegne umreti v kotu, še preden bo spravila otroka na svet. Hotela je zavpiti na pomoč, pa se je preplašila, da ne bi prišel ka-

štvo je gledalo samo en cilj pred seboj: zlato, zlato! Iz vseh še tako skritih kotičkov sveta so se zgrnile množice preko krasnih njiv. Človeške kobilice so pustošile brezobzirno vse, kar jim je prišlo v roke, cele črede goveda so padle pod nožem podivjanih množic... Tujci so si kar na veliko prodajali Sutterjevo zemljo, gradili so na njegovih tleh brez njegovega dovoljenja velika mesta, zavrgli so ime Nove Helvecije, poznali so samo Kalifornijo, deželo zlata, Eldorado!

Ko se je pripeljala Sutterjeva žena s tremi že odraslimi sinovi, ni bilo več duha ne sluha o moževem bogastvu. Sprejeli jih je berač. Žena, ki je na poti vse preveč pretrpela, je umrla čez nekaj dni.

Dve leti kasneje! Lov za zlatom je pojenjal. Vsi oni pustolovci, ki so prišli v te kraje, so se naselili in pridno obdelovali plodono zemljo. Leta 1850. je postala Kalifornija sestavni del ameriških Združenih držav. Nova zvezda na zvezdnem polju ameriške zastave.

Milijonar na papirju

Na to je bil Sutter nestrpnost čakal. Tožil je 1722 farmarjev, ki so mu ukradli njegovo — Sutterjevo — zemljo. Zahteval je, da jo takoj zapuste.

Državo Kalifornijo je tožil za 25 milijonov dolarjev odškodnine. Da bi mu karkoli v tem velikem procesu ne hodilo navzkriž, je poslal svojega sina v Washington študirat pravo. — Štiri dolga leta je trajal proces, v vseh instancah so ga presojali. Nikoli še ni svet čul o taki velikanski pravdi. Dne 15. marca 1855. je razsodilo najvišje sodišče: Sutter ima prav. Zmagal je. Najbogatejši človek na svetu je...

Toda ni mu bilo sojeno, da bi užival sadove svojega bogastva. Prebivalstvo, ki je bilo zaradi izgubljenega procesa ogroženo, se je uprlo Sutterju, uprlo najvišjemu sodniku Thompsonu, ki je razsodbo razglasil, zažgalo je sodno palačo, ubilo Sutterjeve sinove, zažgalo njegove far-

teri delavec. Ne, ne! Moški ne smejo biti zraven.

Pa prav takrat so se zagnali fantje v izbo. Kadili so in kleli.

Marina je pridržala dih. Zdaj ji je bilo bolje; tako dobro ji je bilo, da je hotela celo vstati.

Tisti mah so sobo napolnili fanti in dekleta. Bilo je poldne.

Vesela Pazaša je pogledala za leseno steno in se sklonila k Marini.

»Nu, kako ti je?«

Marina je hotela veselo odgovoriti, pa jo je izpreletela neznosna bolečina. Z muko se je premagala, da ni zajecljala na glas, prišla je Pazaša za roko in zašepetala s solzami v očeh:

»Nikar ne hodi od mene, tako se bojim!«

Pazaša je zaslutila. Vznemirila se je.

»Ali naj pokličem babico?«

Marina se je je še trdneje oklenila: »Nikar me ne zapuščaj!«

V izbi za služinčad je hlapec Tiurga pripovedoval nekaj zelo veselega.

Pazaša se je tresla po vsem životu in šepetala:

»Prosila jih bom, naj gredo ven.«

»Ne, ne... ni treba... daj mi roko,« je prosila Marina in krčevito zgrabila Pazašo.

Bučen smeh je preglasoval Marinin krik.

Belo perilo, pisano perilo ...vselej čisto je perilo

S.T.J.6-33

S SCHICHT OVIM
TERPENTINOVIM MILOM
PRISTNO SAMO Z ZNAMKO "JELEN"

ZA NAMAKANJE PERILA "ŽENSKA HVALA"

me, plenilo njegovo imetje, opustošilo vse njegove njive... Sutter si je komaj rešil golo življenje. Spet je stal tu prosjak s svojo pravico v žepu, najbogatejši človek na svetu brez prebite pare.

Po Washingtonu bega, sleherni dan se zateka na sodnijo, sleherni dan zahteva svoje milijone, svojo zemljo, svojo deželo — Novo Helvecijo. Zmerom se najde kdo, ki podžiga starca v povaljanem površniku, naj prične proces znova, posoja mu denar z upanjem, da ga bo dobil tisočkrat povrnjene. Sutter je neverjetno odporen. Njegovi žilavosti ni para, bije se za svojo pravico, čeprav je z vsakim novim dnem bolj strit in obupan.

Povsod ga odslavlajo. Dolgi dvajset let zahteva in prosjači za svojo pravico. Od 1860. do 1880. Medtem se je na njegovih tleh razbohotilo velikansko mesto San Francisco, New York Tihega oceana. H koncu se zateče starček k poslednjemu sredstvu. Obrne se na kongres, najvišjemu narodnemu zastopstvu. Toda tam se mu samo smejejo...

Tragični konec

Na njegovi zemlji žive milijoni ljudi; toda med njimi ni takega, ki bi izžranemu starčku ponudil vsaj toplo posteljo in griljaj črnega kruha, kar si je pač ubogi revež v petdesetih letih trdega dela zaslužil. Z dokumentom v žepu, ki mu prisojajo vso veliko Novo Helvecijo v last, blo-di po ulicah siromašen, strit in poni-

žan, revnejši od najbednejšega washingtonskega berača. Sleherni dan prihaja pred kongresno palačo, seda na kamnite stopnice in kaže vsakomur patent, da je najbogatejši človek na svetu.

Na marmornatem stopnišču kongresne palače je umrl dne 16. julija 1880. za srčno kapjo. Najbogatejši berač sveta je izdihnil na mrzlem kamnu. Z veljavno listino, ki mu prisojajo

brezmejno bogastvo, zemljo, večjo od Francije, mesto z nebotičniki, neizmerne množine sadja in žita, je legel v grob. Še naslednike, ki bi se mogli tožiti za očetovo pravico, je bila pobila podivjana drhal. Nihče še do današnjega dne ni zahteval te ogromne dediščine zase. Spisi o sporu Johana Avgusta Sutterja leže zaprasi v državnih arhivih. Njegov dokument je smešen nič.

Prekanjenec prvega reda

Pariz, v oktobru

Mladega Pavla Renarda so obdoli, da je dekletom kar na debelo obljubljal zakon. Kajti vseh osem priči na sodišču — neverjetno mična sličica — osem na kratko ostrizanih čednih deklet ga je točno spoznalo za krivega. On in nikdo drugi je tisti, ki jih je ljubil, ki jim je obljubljal raj na zemlji v nežnem zakonu, ki jih je osleparil za srce in za čedne vsotice denarja. In prav ta on, ki sedi na zatožni klopi, jo je lepega dne pobrisal...

Obtoženec, prav čeden mlad in krepak gospodek, je kar venomer stresal z glavo in h koncu izjavil: »Zame, gospod sodnik, je tako odveč, da bi se za vsak primer posebej zagovarjal, kajti jaz teh deklet ne poznam, pa jih je prav gotovo kakšen moj dvojniki speljal na led!«

Sodnik se je hotel točno prepri-

čati, pa je dekleta sočutno vprašal: »Katera od vas ve za kakšno posebno znamenje obtoženčeve?«

»Jaz, jaz, gospod sodnik! Bradavico ima na vratu!... Brazgotino na tilniku!... Urez za ušesom!... Prirojeno znamenje na kolku!...« — vsaka je poznala neko strašno znamenje, ki ga bo pokopalo.

Sodnik si je lepo po vrsti vse zapisal, poslal dekleta na hodnik in »pregledal« obtoženca.

Komaj so se priče zmagovalnih obrazov vrnile, jim je sodnik sporočil: »Žal mi je, cenjene dame, toda obtoženec nima niti enega znamenja, ki jih ve poznate. Nedvomno je nedolžen!«

Pavla Renarda so takoj izpustili.

Izselil se je nemudoma iz Francije v Ameriko. V znak hvalečnosti je pa poslal iz obljubljenega dežele sodniku pisemce, kjer je po vrsti nalepil:

postali električni in da so preskakovale dokajšnje iskre, če si se jih doteknil z roko. Električna se je na njih nabrala od brisanja s krpo in ni mogla v tla, ker imajo stoli gumasto podlago. Zato so izdelovalci začeli mazati take jeklene stole s posebnim lakom.

Ameriške Združene države so kot poslednja velesila sklenile priznati sovjetsko Rusijo. Roosevelt je namreč povabil sovjetsko vladu, naj pošlje svojega zastopnika v Washington, da se uredi vsa med obema državama še neurejena vprašanja. Bajne pojde na ta razgovor sam ruski zunanji minister Litvinov. Zbližanju med Rusijo in USA je dala povod imperijalistična politika Japonske, ki hoče dobiti nadvlado nad Azijo in Tihim oceanom.

Na Angleškem že od novega leta nezaposlenost stalno pada in se je v tem času skrčila za 566.000. Zunanja trgovina se takisto stalno popravlja, dotok davkov je večji kakor je vlada proračunala: sami dokazi, da na britanskem otočju kriza popušča. In ker je Anglija nekaj barometer za ves svet, smo nemara tudi mi najhujše le že prestali.

Berlinski institut za pobijanje raka je s poskusi na živalih dosegel, da 3-65 m dolgi brezžični valovi zamore rak. Počakati je pa še treba, kako se bodo čudodelni žarki obnesli pri človeškem raku.

Lipski proces proti obtoženemu požiga nemškega državnega zbora se že štirinajst dni nadaljuje v Berlinu, kjer se vrši zasliševanje prič.

V tekmovalstvu za nogometno prvenstvo države je BSK zmagal nad Jugoslavijo 2:0. Hajduk nad sarajevsko Slavijo 4:1. Hašk: Concordia 3:3. BSK je že danes državni prvak, ker ga ne more nihče več prehiteti. Primorje je na 7. mestu.

bradavico, brazgotino, urez, prirojeno znamenje itd. ter pristavil teh par besed: »Morda jih v kakšnem kočljivem primeru utegnate koristno uporabiti!...«

Usoda se norčuje...

Berlin, v oktobru

Na charlottenburško glavno gasilsko postajo je prispela vest: »Požar!« Najvišje nadstropje nekega tovarniškega poslopja je zajel ogenj.

Radovedneži, ki so se takoj zgrnili okoli gasilske postaje, so razburjeno izpraševali, katera tovarna gori. Odgovor je bil tako nenavaden, da so se ljudje začeli smeјati. In ko so drugi dan listi poročali o ognju, se je smejal ves Berlin. Zakaj tovarna, katere najvišje nadstropje je postalo plen ognja, je izdelovala — aparate za gašenje ognja.

V srednjem veku se je tu pa tam pripetilo, da so tega ali onega krvnika obesili.

Tudi to se časih zgodi, da si neranljivi fakir, ki večer za večerom pleše po steklenih črepinah, nakoplje zastrupljenje krvi, ker se je po nerodnosti zbedel z iglo.

Ljudje, ki to bero, se seveda mu-zajo...

Zakaj? Zakaj ne bi smela za izprembo pogoreti tovarna, ki izdeluje aparate za gašenje, ko ima gotovo gorljive snovi pod streho in aparati sami od sebe ne morejo ognja pogasiti? Zakaj ne bi krvnika obesili, če stori zločin kakor drugi smrtniki? Zakaj se ne bi mogel fakir raniti z iglo, kadar njegova volja popusti?

Usoda gre tudi tu svojo pot kakor povsod drugod. Toda človek išče ironije usode, da se ji more smeјati.

Najslaje se smeјe, kdor se iz škodoželjnosti smeјe.

Čudni obedi

Stara šega je, da si sme obsojenec izbrati pred usmrtniško najboljšo jedi. Manj znano je pa, da so se v starih časih mastili na čast in slavo obsojenca tudi gospodje sodniki in njihovi pomagači. To dokazujejo stari jedilni listi.

Ko so 27. septembra leta 1751 usmrtili Kristino Kasterjevo zaradi detomora, so se gospodje neposredno pred izvršeno obsodbo pokrepčali z dobro kavo, prigriznili sveže pečence, pojedli okusno jajčno jed in popili štiri velike vrče pristnega renškega vina.

Po obglavljenju so pripravili sijajen obed. Udeležili so se ga sodnik, župan, občinski tajnik, davčni upravitelj z dvema uradnikoma, zavetnik, nadzornik, višji logar, gospod stražmojster in sodnijski stražniki. Rablja so smatrali za nevrednega tega obeda. V Lipskem je bil poslednji obed te vrste 27. avgusta leta 1824.

Postala je mati.

»Vzemi mi otroka,« je z naporom dehnila.

Toda Pažaša je bila kakor v vročici. Ni se upala dotakniti novorojenčka.

»Ne vem, kaj mi je... Da ni nemara mrtev?«

»Stresi ga!«

»Bojim se.«

»Rahlo ga stresli!«

Pažaša je trepetoč vzela drobno tetesce v roke, ga položila k materi in ga pokrila z odejo.

»Tako, zdaj pa skočim po babico.«

Stopila je v izbo in tiho povedala, kaj se je zgodilo. V izbi je zdajci vse utihnulo in delavci so se drug za drugim porazgubili.

Čez četrt ure je prišla babica Akulina...

Vzela je novorojenčka v roke, ga rahlo ploskala in ga vrgla z roke na roko.

Novorojenček je zdaj vendarle spoznal, da je stvar resna, odprl usta in zavekal.

Na bledem Marininem obrazu se je prikazal ljubeč smehlaj.

Imela je sina!

... In zvečer je Marina sedela pri delu, in je bila kakor blede mlado dekle.

**BRONIK
TEDNA**

— V Catillonu na Francoskem sta se ondan poročila z izrednim dovoljenjem predsednika republike in rimskega papeža sedemnajstletni Henri Pinteau in trinajstletna Adrienne Delamare. Koj po poroki je župnik krstil še njunega že mesece dni starega otroka.

— Ameriški predsednik Roosevelt je strasten filatelista. Njegova zbirka znamk bo kmalu največja v vsej Ameriki, ker mu jih pošiljajo z vseh strani države; tudi uradniki washingtonske vlade jih strijejo z došlih pisem in jih shranjujejo za svojega vrhovnega šefa.

— Čehi lahko brez vizuma potujejo v Belgijo, na Dansko, Estonko, Finsko, v Francijo, Gdansk, Italijo, Irsko, Jugoslavijo, na Japonsko, v Kanado, Litvo, Letonko, Luksemburg, Nemčijo, na Nizozemsko, Norveško, Portugalsko, v Avstrijo, Španijo, Švedsko, Urugvaj in Vatikan. Za potovanja v USA je vizum brezplačen.

— Pajčevina je močnejša od jekla, so zadnjič dognali. Najboljša jeklena žica, 1 mm² debela, se pretrga, če jo obtežimo s 500 kg, medtem ko pajčevina sorazmerno prenese nateg 900 kg.

— Jugoslavija ima 86 mest, v njih prebiva 1.939.235 ljudi, t. j. 13-92% vsega prebivalstva. Več ko 100.000 prebivalcev imajo samo 3 mesta (Beograd, Zagreb, Subotica), 4 pa več ko 50.000 ljudi, med njimi Ljubljana. Od leta 1921. se je prebivalstvo jugoslovanskih mest pomnožilo za 32 in pol odstotka.

— Na neki nemški univerzitetni kliniki so opazili, da so stoli iz jeklenih cevi

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

38. nadaljevanje

Venomer je vstajalo pred njo usodno vprašanje, ali bo njen sinček prebolel ločitev od nje, ki se ji je zdela čedalje neobhodnejša. Zda je jo pa globok glas iztrgal iz njenega razmišljanja.

»Tamle je otroški dom.«

Bil je izvošček. Pokazal ji je z roko na pristavo, ki se je vzpenjala kakih dve sto metrov daleč, kakor prilepljena na skalo. Pogled nanjo se celo Iloni ni zdel mračen, narobe, skoraj veder in vesel. In že so ji udarili na uho razigrani otroški glasovi.

»Ali jih slišite?« se je zasmel izvošček.

»Ali je mogoče, da bolni otroci tako veselo kriče?« se je začudila Madžarka.

»I, kajpak, gospa! Saj jim tudi ni nič hudega. In veste, gospa, veselo razpoloženje je zdravju še bolj potrebno kakor dober zrak in zdravnik.«

Vzpel se je na kozlu in pokazal z bičem čez polje.

»Ali jih vidite, kako veselo se pode?«

Res je bilo kakih deset otrok, ki so planili iz ograjenega vrta, ki se je širil okoli pristave, na prosto. Tako veselo so se podili in kričali, da pač nikomur ne bi prišlo na um, da tem otrokom kaj manjka.

Ilona se ni mogla dovolj načuditi. Toda voz se je med tem že ustavil. Mlada žena je izstopila.

»Ali naj počakam, gospa?« je vprašal izvošček.

»Da, prosim, počakajte me,« je odvrnila Ilona.

»Če bi gospa rada kakšnih pojasnil zastran zdravilišča,« je povzel izvošček, »evo vam gospe Harleyeve tamle v sadovnjaku. Tako se gospe ne bo treba truditi v hišo.«

Mlada Ilona je res zagledala žensko postavu, ki se je prikazala izza zelenja, žensko, ki se je zdela še mlada in lepa. Tudi ona je že zagledala neznanko, zakaj obrnila se je proti njej.

Da, bila je gospa Harleyeva, kakor se je imenovala, bila je Ljudmila, še vsa prizadeta od snočnjega večera, ko je imela tišči usodni razgovor z Božo in Markom...

Okoli nje so bili otroci. Kakih deset jih je bilo; igrali so se in skakali, a vendar niso bili tako razigrani kakor oni, ki jih je malo prej Ilona videla, ko so se zagnali na travnik. Med njimi je bila neka vitka in zala deklica in Iloni se je zdelo, da je čudovito podobna gospe Harleyevi...

Mlado mater je nenadoma stisnilo za srce.

»Tukaj bi torej živel moj Franček...«

In potem je vstalo v njej usodno vprašanje:

»Ali bi ga mogla zaupati skrbi in negi te otožne in resne dame?«

In neki notranji glas ji je dejal: »O, zaupala bi ji ga!«

Med tem je prišla Ljudmila k neznanke, ki je bila prav tako mlada in lepa kakor ona, in prav tolikšna otožnost ji je bila zapisana na obra-

zu. Za sekundo so se njune oči srečale. Ljudmila se je priklonila.

»Gospa Harleyeva?« je vprašala Ilona.

»To sem jaz.«

»Prišla sem k vam zaradi nekatereh pojasnil o vašem zavetišču.«

»Na razpolago sem vam, gospa.«

»O vašem domu sem slišala že toliko lepega pripovedovati in prav tako tudi o vas, da sem morala priti osebno k vam. Pravijo, da delate čudeže.«

Komaj zaznaven usmev je zletel čez blede Ljudmilin obraz.

»Čudeže — o, ne, gospa; toda ne ga in skrb, ki ju posvečamo bolnim otrokom, rode časih uspeh.«

»Ali so vsi ti otroci okoli vas... bolniki?«

»Da, gospa. Tule so šele pred kratkim prišli, zato jih ne izpustim iz oči. Igrajo se z mojima otrokoma — to rekši je pokazala na vitko deklico, ki jo je Ilona že prej opazila, in na Marka, ki sta radovedno, a vendar z dolžnim spoštovanjem gledala tujo gospo — »kadar sta namreč moja otroka na počitnicah. Otroci se morajo najprej privaditi izpremenjenemu podnebu in ostremu zraku. To traja nekaj tednov.«

»Pa jim ni v začetku nič dolgčas?«

»Prav nič, gospa. Saj je naša glavna skrb, da jih raztremo in obdamo z ljubeznijo in rodbinskim ozračjem, da se tako izrazim, ki so ga bili vajeni doma pri svojih roditeljih.«

In z otožnim usmevom je dodala:

»Ko bi vedeli, kako hitro si pridobim srca svojih mladih prijateljev! Vsi imajo zaupanje vame. Le vprašajte jih, boste videli, vsi vam bodo od-

govorili, da vidijo v meni svojo drugo mater.«

Pogledala je po otrocih. Vsi so se zgrinjali okoli nje in v njihovih nedolžnih očeh sta sijali zaupanje in ljubezen do mlade žene, ki jim je bila prav tako ljubeča skrbnica kakor bi jim bila prava mati. Ne, gospa Harleyeva se ni po krivem ponašala z njihovo privrženostjo.

Madžarka se je zamislila. Čez nekaj časa je pa izpregovorila:

»Prišla sem k vam, da...«

Toda Ljudmila jo je prekinila:

»Oprostite, gospa... Ali ne bi bilo boljše, če bi stopili z menoj v hišo?«

»O, ni treba, gospa... Saj se lahko kar tu pogovoriva. Če vam je prav, stopiva malo po vrtu.«

»Kakor želite.«

Ilona je povzela:

»Prišla sem k vam, ker me bolezen mojega sinčka navdaja z resnimi skrbmi.«

»Ideal«

kemično čiščenje,
barvanje in svetlokanje

»Koliko je pa star?«

»Dvanajst let.«

»In kaj mu je?«

»Prav za prav nič in vse. To se pravi, nobene določene bolezni nima, samo silno slaboten je, bled in občutljiv.«

»Že od rojstva?«

»O, ne, od lanskega leta, ko je pri igri nesrečno padel. Prej je bil zmerom zdrav in vesel.«

»Kaj pravi zdravnik?«

»Nič pravega ne pove... Toda ravno zdravniki so bili tisti, ki so mi svetovali, naj ga pošljem v planino na ostri gorski zrak. Prej sem poskušala z morjem, pa ni nič pomagalo.«

»Temu se ne čudim. Dosti staršev poznam, ki so prav tako kakor vi povedali, da otrokom morje ne prija.«

HUMOR

Dober tek!

Natakar: »Prinesel sem vam naročeni beefsteak. Dober tek!«

Čez nekaj minut pokliče gost natakarja k sebi: »Gospod plačilni, dovolite, kaj pa mislite z drugim podplatom napraviti?«

Borovnice

V brzem vlaku sedi prikupen mlad gospod prav sam. Nenadoma se sunkovito odpro vrata oddelka in prelepa mlada dama v beli obleki se brez sape spusti v nasprotni kot.

Mladi mož skoči pokoncu in stopi k dami: »Oprostite, gospodična...« Dama pa, ki je bila videti vajena takih načinov približevanja, ga osorno zavrne: »Samo drznite se, takoj potegnem zavoro!«

Revež si ni vedel pomagati in se je vljudno umaknil v svoj kotiček ter se zatopil v branje. Preplašeno ga opazuje mlada dama, ki ji je že zdavnaj žal, da ga je tako grdo nadrla, kajti gospod je videti skrajno miren. Ko se je čez čas vlak ustavil, vstane gospod in ko je že pri vratih, vljudno in nežno poprosi: »Oprostite, da vas spet nadlegujem, toda prosil bi vas za zavitek borovnic, na katerem že cele pol ure sedite.«

Dragoceni avtogram

V krogu angleške kraljevske rodbine še zmerom radi pripovedujejo o veselih in duhovitih domiselnostih, ki jih je imel sedanji kralj Jurij, ko je bil še mlad.

Njegova babica, kraljica Viktorija, je bila nad vse varčna, da, skoraj skopa. Nekega dne jo je prosil mali Jurij, naj bi mu kupila železnico, ki jo je videl v neki izložbi. Ker je pa bila igrača precej draga, mu je babica ni hotela kupiti. Napisala je poznejšemu kralju pismo in mu na dolgo in široko razlagala, da je ena izmed najvažnejših čednosti, ki jih mora imeti vsak vladar, varčnost.

In kaj je storil princ Jurij?

Še tisti dan se je iztihotopil iz kraljevske palače, šel k znanemu stari-narju in mu prodal dragoceno pismo svoje babice. Domov grdoč si je pa kupil toli zaželeno igračo.

Da, če bi bili avtogrami vseh babic tako dragoceni!

Huda reč

Zdravnik obišče razvajeno bolnico.

»Kako vam gre danes?«

»Nič kaj dobro, gospod doktor! Še tista jedila mi ne teknejo, ki ste mi jih prepovedali!«

Dobro se pozna

Neko damo so vprašali, zakaj toliko govori.

»Če bi molčala,« odgovori, »se bojim, da ne bi česa izblebetala!«

Francoščina in angleščina

Važna seja nekega odbora Zveze narodov se je nagibala h koncu; ura je bila tri četrt na eno. Tedaj vstane neki južnoameriški delegat in izjavi francoski:

»Gospodje in spoštovani tovariši! Opozoriti vas moram na važnost sklepov, o katerih bomo popoldne razpravljali, sklepov, od katerih je odvisen mir sveta. Prosim vas, da o tem tehtno razmislite med opoldanskim premorom, da bomo mogli na popoldanski seji uspešno zaključiti svoje delo za mirovno poslanstvo Zveze narodov.«

Za njim vstane uradni angleški tolmač in prevede:

»The honorable delegate said: It is time for lunch.« (Spoštovani delegat je dejal: Čas je, da gremo na kosilo.)

S peresom se preživlja

»Praviš, da se s peresom preživljaš? Pa nisem še ničesar tvojega bral! Kako se potem s peresom živiš?«

»Čisto preprosto: od časa do časa pišem svojemu stricu!«

Grof MONTE-CRISTO

Roman

Napisal Aleksander Dumas

9. nadaljevanje.

»Nekaj ur imava časa,« meni abbé. »Četrta ena je šele.«

Dantès se ozre okoli sebe, iščoč ure, po kateri je abbé tako natančno določil čas.

»Ali vidite svetlobni žarek, ki pada skozi okno?« reče abbé, uganivši njegovo neizgovorjeno vprašanje. »Ali vidite one črte, ki sem jih sam zarisal v zid? Te črte mi povedo čas natančneje, kakor če bi imel pravo uro; zakaj ura se vam pokvari, sonce in zemlja pa gresta vekomaj enako svojo pot.«

Dantès je imel o teh stvarih le megle poje. Zato ni silil v starca, da bi mu zdaj razlagal; gnalo ga je za drugimi reči.

»Ali mi ne bi hoteli pokazati svojih zakladov? Kar nestrpen sem že.«

Abbé stopi h kaminu, privzdigne z dletom kamenito ploščo in odkrije dokajšnjo izdolbino, v kateri so bile spravljene vse reči, o katerih je pripovedoval Dantèsu.

»Kaj vas najbolj zanima?«

»Pokažite mi ono veliko razpravo o Italiji.«

Faria vzame iz dragocene izdolbine tri ali štiri zvitke platna; bili so kake štiri palce široki in osemnajst palcev dolgi zvezki.

»Tole je vse. Kak teden dni bo tega, kar sem zapisal v sloosem-inšestdeseti zvezek besedo 'Koniec'. Za to sem porabil dve srajci in vse svoje robce. Če bom še kdaj prost in če bom našel v Italiji človeka, ki se bo upal moje delo natisniti, je moj znanstveni sloves zagotovljen.«

»Verjamem,« prikima spoštljivo Dantès. »Zdaj bi pa rad videl še peresa, s katerimi ste to napisali.«

Faria pokaže mlademu možu majhen, komaj šest palcev dolg klinček, debel ko držaj čopiča; na koncu je bil z nitjo nanj privezan hrustanec, o katerem je abbé malo prej govoril. Bil je kljunasto ošiljen in precepljen kakor navadno pero.

Dantès si ga je z zanimanjem ogledal, nato se je pa ozrl okoli sebe, kakor da nekaj išče.

»Aha, žepni nožič bi radi videli, ki sem z njim obrezal pero? To je moja mojstrovina. Napravil sem si ga, prav tako kakor tale večji nož, iz starega železnega svečnika.«

Nožič je rezal ko britev; večji nož je imel pa to odliko, da se je dal rabiti tudi kot bodalce.

Dantès si ni ogledoval teh predmetov z nič manjšo radovednostjo kakor svoje dni pri marselskih starinarjih orodja divjakov, ki so jih prinesli pomorščaki z voženi po lužnem morju.

»Čudim se samo,« meni zamišljeno, »da so vam dnevi za vse to delo zadoščali.«

»O, saj sem tudi ponoči delal!« »Ponoči! Ali mar tudi v temi vidite?«

»Ne, toda Bog je dal človeku razum, da si pomaga; napravil sem si luč.«

»Kako?«

»Od mesa, ki ga dobim, odločim mast, jo stopim in dobim iz nje neko goslo olje. Glejte, to je moja luč!«

In abbé pokaže Dantèsu nekakšno svetiljko.

»Pa ogenj?«

»Evo vam: tole sta dva kremenjaka in platno, ki ga zažgem ob njih.«

Dantès položi vse te stvari nazaj na mizo in pobesi glavo, ves premagan od vztrajnosti in moči tega duha.

»A to še ni vse,« povzame Faria. »Človek namreč ne sme spraviti vseh svojih zakladov v isto skrivališče; zapriva to shrambo!«

Porinila sta ploščo spet nazaj na njeno mesto. Abbé je potresel nanjo malo prahu, ga z nogo razmazal, da zabriše sleherni sled, stopil k svoji postelji in jo odmaknil od zidu.

Za zglatjem je bila pod kamnom, ki jo je popolnoma zapiral, luknja v zidu in v njej spletena lestev, dolga kakih trideset čevljev. Dantès si jo je temeljito ogledal; bila je čvrsta, da bolj ni mogla biti.

»Kdo vam je dal motvoz, da ste si splekli to mojstrovino?«

»Najprej moje srajce, potem rjuhe, ki sem jih v treh letih fencstrelskega jetništva razparal v niči. Ko so me prepeljali na If, sem jih vlihotatil s seboj. Tu sem potem delo nadaljeval. Izprva sem nameraval prepiliti prečke v oknu; kakor vidite, je lina nekoliko širša od vaše. Toda opazil sem, da drži na notranje dvorišče, in zato sem načrt opustil, ker se mi je zdel preveč nezanesljiv. Nu, lestev je bila spletena, pa sem jo za vsak slučaj spravil.«

Dantès je kakor zaverovan strmел v lestev; toda njegove misli so bile čisto drugod. Dejal si je namreč, da bi ta izredno ostroumni mož mogel nemara prodreti tudi temo, ki je obdajala njegovo nesrečo.

»O čem razmišljate?« vpraša smehljaše se stavec, ki je imel Dantèsovo zaverovanost za brezmejno občudovanje.

»Razmišljam o vašem silnem razumu, ki ste z njim vse to dosegli. Koliko bi šele napravili, da ste svobodni!«

»Morda nič; najbrže bi se mi možgani izgubili v malenkostih. Potrebna je nesreča, da človek odkrije in izrabi zakladnice svojega duha; da se sproži strel, je treba pritiska. Jetništvo je združilo vse moje dolej raztresene duhovne sile v eno samo točko.«

Abbé je zaprl svoje skrivališče in porinil posteljo nazaj na njeno mesto.

»Zdaj pa vi povejte svojo povest!«

Dantès mu jame pripovedovati. Njegova povest je bila kaj preprosta: enkrat je potoval v Indijo in trikrat ali štirikrat v Levanto.

Čemu je pa LUX?

Tem čistim milnim kosmičem se reš lahko vse zaupaj. Rabite LUX, ne pa takšne ali drugačne nezavite kosmiče. LUX da svili nov lesk, vam pa neprestano novo veselje!

LAJ 2-33

Potem je prišel do svoje poslednje vožnje in smrli kapitana Leclère, omenil zavitek za velikega maršala, svoj pogovor z njim in s cesarjem in naposled prihod v Marseille, sestanek z očetom in Mercèdo in zaročno gostijo, kjer so ga aretirali; popisoval je zasliševanje in svojo poznejšo usodo, ko so ga zaprli in prepeljali na If. Več Dantès ni vedel povedati, še tega ne, kako dolgo je že zaprt.

Ko je končal, se je abbé zamislil. Nato je pa počasi dejal:

»Osnovno načelo v sodstvu je: če hočeš dognati krivca, se najprej vprašaj, v čigavem interesu je utegnil zločin biti! Kdo je mogel pričakovati od vašega dozdevnega zločina korist?«

»Nihče, moj Bog! Saj sem bil čisto nepomembna oseba!«

»Ne govorite tega, ker ni logično ne pametno. Na svetu je vse relativno, prijatelj, od kralja, ki je na potu svojemu nasledniku, pa do najzadnjega uradnika. Ko ta uradnik umre, pride na njegovo mesto drugi, ki je že komaj čakal njegove smrli, da dobi letni pribojšek dvanajst sto frankov; teh dvanajst sto frankov mu ni nič manj dobro došlih kakor kralju dvanajst milijonov. Vsak človek, od najnižjega do najvišjega ima cel svet interesov. Oglejva si torej vašega. Imeli ste pošliti kapitan 'Faraona' in se oženiti z lepim mladim dekletom, pravite. Ali res nihče ni imel interesa, da ne bi postali kapitan? Ali ni bilo nikogar, ki mu ne bi bilo prav, da se poročite z Mercèdo?«

»Ne; na ladji sem bil zelo priljubljen. Če bi bili smeli mornarji sami izbirati kapitana, sem prepričan, da bi bili mene izbrali. Le eden edini je imel vzroka srditi se name, ker sem se bil malo prej sporekel z njim in ga pozval na dvoboj, a ga ni sprejel. To je bil Danglars, 'Faraonov' računovodja.«

»Nu, vidite! Ali bi ga bili pustili na njegovem mestu, da ste postali kapitan?«

»Ne, če bi bilo od mene odvisno; imel sem vtis, da v njegovih računih ni vse v redu.«

»Ali je mogel kdo slišati vaš zadnji razgovor s kapitanom Leclèrom?«

»Ne... O, pač!... Saj so bila vrata odprta. O, zdaj se spominim... da, Danglars je šel mimo ravno v trenutku, ko mi je izročil kapitan Leclère zavitek za velikega maršala.«

»Lepo,« prikima abbé, »na pravi poti sva. Ali ste se sami izkrcali na otoku Elbi, ali je pa bil kdo z vami?«

»Sam.«

»Tam ste dobili pismo?«

»Da, od velikega maršala.«

»Kam ste spravili to pismo, ko ste se vračali na ladjo?«

»V roki sem ga imel.«

»Torej ga je lahko vsakdo videl, tudi Danglars?«

»Da.«

»Zdaj pa dobro premislite in napnite ves svoj spomin! Ali še pomnite, kako se je glasila ovadba?«

»Kaj ne bi! Saj sem jo trikrat prebral, tako da se mi je slednja beseda vtisnila v spomin.«

»Ponovite mi jo!«

Dantès se za trenutek zamislil, nato pa počasi izpregovori:

»Prijatelj prestola in vere obvešča gospoda kraljevega prokuratorja, da je dobil Edmond Dantès, krmar 'Faraona', ki se je davno vrnil iz Smirne in se spotoma ustavil v Napoliju in Portu Ferraju na Elbi, od Murata pismo za uzurpatorja in od uzurpatorja pismo za bonapartistični odbor v Parizu. Dokaz za njegov zločin dobite, če ga aretirate; zakaj to pismo boste našli pri njem ali pri njegovem očetu ali pa v njegovi kabini na 'Faraonu'.«

»To je jasno ko beli dan,« prikima pomembno abbé. »Biti morate res dobrega in čistega srca, da niste že tisti mah na to prišli.«

»Mislite?« vzklikne Dantès. »Ne, to bi bilo preveč nizko!«

»Kakšna je bila običajna Danglarsova pisava?«

»Lepa kurziva.«

»Kakšna je bila pisava v brezimni ovadbi?«

»Čudno pokončna in neokretna.«

Abbé se nasmehne, vzame pero in napiše z levico na kos platna dve, tri vrstice iz ovadbe.

Dantès ga je osuplo opazoval.

»Neverjetno, kako ji je ta pisava podobna!«

»Zato ker je bila tudi ovadba napisana z levico. Opazil sem namreč,« jame razlagati abbé, »da se desničarske pisave sicer med seboj razlikujejo, vse levničarske so pa druga drugi podobne.«

»Čudovito! Kakor bi bili sami vse videli!«

»Zdaj pa nadaljujva in preidiva k drugemu vprašanju: Ali je bilo komu do tega, da se ne oženite z Mercèdo?«

»Da, Fernandu, mlademu Kataloncu, ki je bil zaljubljen vanjo.«

»Ali mislite, da bi bil mogel on napisati to ovadbo?«

»Ne; zmožen bi me bil sicer zabosti, drugega pa ne.«

»Da, da, takšna je španska natura: umor — da, nizkočnost — ne!«

»Vrhu tega,« nadaljuje Dantès, »mu okoliščine, navedene v ovadbi, niso bile znane.«

»Ali jih niste nikomur zaupali?«

»Se nevesti ne.«

»Torej je Danglars!«

»O, zdaj sem tudi sam prepričan!«

»Počakajte... Ali je Danglars poznal Fernanda?«

»Zvečer pred zaroko sem ju videl, ko sta sedela za isto mizo v senčnici očeta Pamfila. Danglars je bil ljubezniv in nekam zasmehljiv, Fernand pa blede in zmeden.«

»Ali sta bila sama?«

»Ne, neki moj znanec je bil z njima, ki ju je bržčas seznanil, neki krojač, Caderousse po imenu; toda le-ta je bil že pijan. O, zdaj se spomnim... le kako sem mogel to pozabiti! Na mizi, kjer so pili, je stal črninik, zraven pa pero in papir. O, lopovi — tam se je rodila ovadba!«

»Ali bi radi še kaj vedeli?« vpraša abbé z usmevom.

»Da, da, saj je ni skrivnosti, ki je vi ne bi razkrili. Vedel bi rad, zakaj so me samo enkrat zaslišali, zakaj mi niso dali sodnika in so me brez obsodbe zaprli.«

»O,« meni abbé, »na to vprašanje je odgovor dokaj težji. Sodstvo hodi temna, skrivnostna pota, ki jih ni lahko izslediti. Kar sva doslej odkrila glede vaših dveh sovražnikov, je bilo igrača. Zdaj mi pa morate dati še podrobnejše podatke.«

»Kar vprašajte me; zakaj, vi vidite v moje življenje jasneje kakor jaz sam.«

»Kdo vas je zaslišal? Državni pravdnik ali preiskovalni sodnik?«

»Namestnik državnega pravdnika.«

»Mlad ali star?«

»Še mlad; sedem in dvajset let je utegnil imeti.«

»Hm, ne še pokvarjen, pa že častihlepen,« zamrmra abbé. »Kako se je vedel nasproti vam?«

»Prej milo kakor strogo.«

»Ali ste mu vse povedali?«

»Vse.«

»Ali se je njegov nastop med zasliševanjem kaj izpremenil?«

»Ko je bral pismo, ki naj bi me pogubilo, se je zdel še sam strf nad mojo nesrečo.«

»Ali za gotovo veste, da ga je ravno vaša nesreča potrla?«

»Saj mi je dal dokaz za svojo naklonjenost; vrgel je pismo v kamin — edino stvar, ki me je bremenila.«

»Stojte! Nikar prehitro! Ta človek je utegnil biti večji lopov, kakor mislite.«

»Tako mi časti, groza me je vaših besed,« zajeclja Dantès. »Ali so res sami tigri in krokodili na svetu?«

»Ha, samo da so dvonogi tigri in krokodili nevarnejši od pravih. Pravite torej, da je pismo sežgal?«

»Da, in pri tem mi je dejal: Vidite, to je edini dokaz proti vam, in še tega sežgem!«

»Tako vedenje je preveč plemenito, da bi bilo prirodno. Na koga je bilo pismo naslovljeno?«

»Na gospoda Noirtierja v Parizu, ulica Coq-Héron štev. 13.«

»Ali se vam zdi možno, da bi imel državni pravdnik kakšno korist, če bi to pismo izginilo?«

»Prav mogoče, zakaj moral sem mu — kakor je dejal, v svojem lastnem interesu — obljubiti, da tega pisma živi duši ne bom omenil; priseči sem mu moral celo, da ne bom nikoli izgovoril imena, na katero je bilo pismo naslovljeno.«

»Noirtier?« zamrmra zamišljeno abbé. »Noirtier?... Nekega Noirtierja sem srečal na dvoru nekdanje etrurske kraljice; za revolucije je bil girondist. Kako se je imenoval vaš državni pravdnik?«

»Villefort.«

Abbé se zasmije na glas. Dantès ga osuplo pogleda.

»Kaj vam je?« ga vpraša.

»Zdaj mi je vse jasno. O, vi siromak! In ta človek, pravite, je bil dober z vami? Ta častj vredni mož je pismo sežgal in uničil? Ta krvniški hlapec vam je velel priseči, da ne boste nikoli izgovorili Noirtierjevega imena? Ta Noirtier, o, s slepoto udarjeni nesrečnež — veste, kdo je bil ta Noirtier? Njegov oče!«

Če bi bila pred Dantèsa z jasnega strela udarila, ne bi bilo nanj napravilo tako strašnega vpliva kakor te nepričakovane besede. Opočel se je in se z obema rokama zgrabil za glavo, kakor bi se bal, da mu je ne raznese.

»Njegov oče!« je zahropel.

»Da, njegov oče, ki mu je ime Noirtier de Villefort.«

Jetniku se je nenadoma zabliskalo; vse kar mu je bilo prej temno in zagonečno, mu je zdaj postalo jasno ko beli dan. Villefortove besede med zasliševanjem, pogubonosno pismo, zaklinjanje državnega pravdnika, ki ga je prosil, namestu da bi mu grozil — vse, vse je prišlo Dantèsu v spomin. Hripav krik se mu je utrgal iz grla, opočel se je kakor

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

pijan, nato se je pa zagnal proti rovu, ki je držal iz abbéjeve celice v njegovo.

»Oh,« je zajecjal, »vsaj trenutek moram biti sam... da vse to premislim.«

Ko je bil v svoji ječi, je padel na ležišče kakor snop. Tam ga je našel ječar, ko mu je zvečer prinesel hrane: sedel je s srepimi očmi in z obrazom, spačenim od napete zaverovanosti, nepremičen ko kip. V teh urah premišljevanja, ki so mu minile kakor sekunde, je v njem dozorel strahoten sklep.

Iz tega premišljanja ga je iztrgal abbéjev glas. Starec je bil prišel k njemu in ga povabil na večerjo. Kot splošno priznani norec je imel abbé pravice, ki jih drugi jetniki niso bili deležni; tako je dobival bolj bel kruh in ob nedeljah stekleničico vina. Bila je pa ravno nedelja, in abbé je hotel svojega mladega tovariša povabiti, naj bi delil z njim kruh in vino.

Dantès se je vabilu odzval. Črte na njegovem obrazu so se spet ugledale, toda iz njih je govorila odrevenelost neomajnega sklepa. Abbé ga je pozorno pogledal.

»Žal mi je, da sem vas spravil na pot odkritja,« je dejal.

»Zakaj?«

»Ker sem vam vcepil v srce strast, ki je poprej ni bilo v njem: maščevalnost.«

Dantès se nasmehne:

»Govoriva rajši o drugih rečeh!«

Abbé ga še enkrat pogleda in nato žalostno zmaje z glavo. In potem jame kakor ga je Dantès prosil, govoriti o drugih rečeh.

Stari jetnik je bil eden izmed tistih ljudi, ki je razgovor z njimi vselej zanimiv in poučljiv, pri tem pa prost slednje sebičnosti: zakaj nesrečnež ni nikoli govoril o svojem trpljenju.

Dantès je poslušal sleherni njegovo besedo z občudovanjem. Nekatere so bile veren odmev njegovih lastnih misli, druge so bile v zvezi z znanjem, ki si ga je nabral kot pomorščak. Govoril je pa tudi o stvareh, ki so bile Dantèsu čisto tuje; to pripovedovanje je bilo mlademu možu ko severni sij pomorščakom: odkrivalo mu je kakor s fantastično lučjo obsijane nove pokrajine, no-

va obzorja. Dantès je znal ceniti srečo, ki jo je moral občutiti vsak razumen človek, če je sledil temu izrednemu duhu v višave njegovih razgovorov.

»O, ko bi me hoteli vsaj malo tega naučiti, kar znate,« je vzkliknil, »pa čeprav zgolj zato, da se ne boste z menoj dolgočasili. Saj vam mora biti samotna ljubša od tovarištva človeka brez odgoje in izobrazbe, kakor sem jaz. Če mi izpolnite to prošnjo, vam obljubim, da ne bom več govoril o begu.«

Abbé se nasmehne.

»Dete moje, človeško znanje je zelo nepopolno; če vas naučim matematike, fizike, zgodovine in tistih bore par jezikov, ki jih govorim, boste znali vse, kar znam jaz. In za vse to ne bo treba deli ko dve leti.«

»Dve leti!« vzklikne Dantès. »Mislite, da bi se mogel vsega tega naučiti v dveh letih? In s čim bi začela? Najrajši bi kar koj — tako silno me žeja po znanju.«

Jetnika sta res še tisti večer napravila učni načrt in ga prihodnji dan začela izvajati. Dantès je imel čudovit spomin in je vsako stvar nenavadno hitro razumel. Ker je znal italijanščino in nekoliko novogrščino — naučil se je je na potovanjih po bližnjem Vzhodu — je kaj kmalu prodril tudi v sestav drugih jezikov; že čez šest mesecev se je začel izražati v španščini, angleščini in nemščini.

O begu ni nič več govoril, bodisi da ga je učenje toliko raztreslo, da res ni več mislil na prostost, bodisi da se je čutil vezanega na dano besedo; dnevi so mu minevali naglo in njegov duh je bogatel. Čez leto dni je bil čisto drugi človek.

Kar se abbéja tiče, je Dantès opazil, da je postajal vzlic razvedrilu, ki ga je imel s svojim tovarišem, od dne do dne mračnejši. Zdelo se je, kakor da mu neprestano trpinči duha zlovesča misel. Na lepem se je kam zaveroval, zdaj pa zdaj nehoče vzdihnil in vstal, prekrizal lehti in jel zamišljeno korakati po celici.

Novi Vatikan

Nadaljevanje z naslovne strani

kadar pregledujejo legitimacije in odpirajo mogočna vrata v večno mesto. Papeški uradniki se poslužujejo za uradne razgovore telefona — le če gre za kakšno posebno važno stvar, jo napišejo lastnoročno.

Tako srečujes v tem edinstvenem mestu na vsakem koraku stari in novi čas, ne da bi kjerkoli opazil neskladje.

In še eno vrlino ima Vatikan, vrlino, ki ga odlikuje pred bučno italijansko prestolnico, da se zdi kakor otok sredi valov svetovnega prometa: svečano tišina. Saj pa tudi stroga stražijo vsa vrata in ne dovolijo vstopa nikomur, kdor se ne izkaže z dovoljenjem, saj se mogočna bronasta vrata takoj zapro za slehernim tovrnim vlakom, ki privozi na leskečočih se tračnicah v najmanjšo državo sveta.

DAMSKI

JESENSKI in ZIMSKI

PLAŠČ,

ki Vam ga dobavi tvrdka

DRAGO GORUP & Co., LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 16/I

Je zadnje mode, najboljša

kvalitete, prvorazredno delo

Nizka cena!

Luksusne kopeli pred 2000 leti

Za sodobnega človeka je kopel nekaj samo ob sebi razumljivega in ni potrebno o njej izgubljati besed. Kopanje je del splošne higijene, do katere ima tudi siromak pravico. V starem cesarskem Rimu je pa bila kopel sama sebi namen, luksuz in stvar, do katere so imeli samo bogatini pravico, ki se jim ni bilo treba ukvarjati z delom. Vpogled v eno takih rimskih kopeli, ki so bile opremljene z nezaslišanim razkošjem, nam daje novi Paramountov zvočni film »V znamenju križa«. Film se odigrava v dobi Neronove vlade in je brez dvoma eno izmed najmočnejših del, kar smo jih doslej videli na platnu.

Tako vidimo v filmu prizor, ko se cesarica Popeja kopa v mleku pet sto oslic, ki mu je bilo primešano rožno olje. Toda niso bile samo žene iz najvišjih slojev, ki so posvečale negi svojega telesa toliko skrbi, časa in denarja; tudi moški, ki so si mogli privoščiti, so prebili velik del dneva v kopelih, katerih rafinirani luksuz je dražil njihove od samega uživanja že otopele čute.

Kadar je bogati Rimljan stopil v insulo — svojo zasebno kopel — se je najprej zaupal rokam dveh balneatorjev, čvrstih maserjev, ki sta

imela nalogo njegove mišice strokovnjaški zgnesti in zmasirati. Potem je stopil v drugo sobo, efebijo imenovano, ki je imela nekako takšno vlogo kakor danes plavalni basen. Kopanje in nega telesa sta se nato nadaljevala v unktutoriju, lakoniku in eleoteziju. Od ondod je prišel v tepidarij, zmerno segreto sobo, iz nje v hladni frigidarij in naposled v triklinij, kjer si je privezal želodec. Velarij, nekakšen salon, je bil določen za sprejem prijateljev; tam so obirali nenavzočne znanke in se pomenili o dnevnih dogodkih, v kubicu je pa kopalno ceremonijo zaključil kratek spanec.

Šest do osem ur je potreboval bogati Rimljan za svojo vsakdanjo kopel — danes, ko nam na vseh koncih primanjkuje časa, se nam to zdi ko pravljica. Le z nečim bi se morda dale te rimske kopeli primerjati: z razkošnimi morskimi sanatoriji v nekaterih ameriških letoviščih, kamor se hodijo »zdravit« dolarski milijonarji.

»Preprosta« razlaga

»Če človek ve kaj hoče, in hoče samo to kar more, in more kar hoče, in ve, da more kar hoče — potem si napravi karijero!«

Zlato naše hrane

Jajnine

Tovarna Pekalete

Bluze, damsko in moško perilo, razne pletenine, kravate, rokavice, nogavice in torbice, kupite najbolje pri trdkih

Miloš Karničnik
Ljubljana, Stari trg 8

Pozor gospodinjam!

Pri vsaki priliki, ob praznikih, obisku itd. je čiščenje stanovanj, oken, parketov in preprog nujno potrebno in služi to gospodinji v lepoto in zadovoljstvo. Čas in delo si prihranite, ako od-tate čiščenje trdkih

S. Grmovšek v Ljubljani

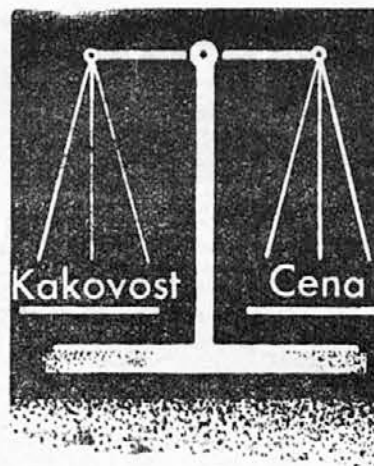
Galusovo nabrežje 41. Telef. 26-30.
Čiščenje stanovanjskih oken od Din 4.—
dalje, čiščenje parketov Din 4.— za m².

Genjenim damam

vijudno naznanjamo, da smo otvorili poleg frizerskega salona še poseben, popolnoma separiran oddelek za masažo telesa in obraza. Masažo izvršuje diplomirana maserka. Za obilen obisk se priporoča

Ljubljana, Gajeva ul. 6. — Telef. 37-21

Salon »Ela«

Tisoči se lahko motijo, milijoni pa ne!

To si upamo trditi spriču dejstva, da uporablja več ko 6 milijonov ljudi dnevno zobno pasto Chlorodont, in inajzato lepe zobe. Chlorodont ima dve odliki: je odlične kakovosti in je obenem poceni.

Tuba Din. 8.— velika tuba Din. 13.—

Chlorodont

Meščanska kuhinja Piše Nuša

Nadevana paprika

Lepe, mlade paprike očistimo (na 1 osebo 5 paprik). Zgoraj odrežemo pokrovček in vzamemo vse pečke ven. Potem jo operemo v topli vodi in jo denemo v mrzlo vodo, kjer jo pustimo 1 uro. Medtem si pripravimo nadev. V kozico denemo ¼ do ½ kg zmletga prašičjega mesa, dodamo sesekljano čebulo, 3 stroke česna, žličko soli, ščepec majarona, malo popra, precej sesekljanega zelenega peteršilja, eno jajce, nekoliko zrezane slaninice in ¼ kg sirovega riža. Vse dobro mešamo 4 do 5 minut in napolnimo s tem nadevom papriko. Pokrijemo spet s pokrovčki, lahko jih z nitko prišijemo, ki jo potem, ko je paprika kuhana, odstranimo. Nato pripravimo omako. Zrežemo 3 do 4 velike paradižnike in jih kuhamo v pol litra vode. Pridenemo celo zrezano čebulo, ščepec popra, žličko soli, 2 kocki sladkorja in 2 žlici kisa. Pol ure pustimo vse vreti, potem pa naredimo svetlo prežganje iz velike žlice masti in žlice moke. Omako dobro premešamo in pustimo še 15 minut vreti. Nadevano papriko po-

ložimo na kozico, precedimo omako nanjo in dušimo 1 uro. Serviramo gorko, garniramo z ajdovo polento.

Jesen nam je prinesla mnogo gob, ki jih lahko uporabimo za prikuhe. O vkuhanju jurčkov smo slišali že prošli mesec, danes pa nekaj dobrih receptov za druge gobe.

Praženi šampinjoni

Lepe, trde šampinjone zrežemo na tanke listke in jih operemo. V kozico denemo 1 do 2 žlici masti ali svežega masla, precej sesekljanega čebule in ščepec popra ter vse skupaj pražimo 20 minut. Potem dodamo še 3 zdrobljene česne. Serviramo gorko s krompirjevim pudingom.

Jurčki z jajci

Lepe, zdrave jurčke zrežemo na tanke listke in jih operemo. Na ponvico denemo 1 do 2 žlici masti ali svežega masla, precej sesekljanega čebule, nekoliko popra ter jih pražimo 15 minut. Končno dodamo k temu 2 do 3 razlepena jajca, vse premešamo in 3 minute pražimo. Serviramo gorko s krompirjevimi rezanci. Solata.

Da ne pozabim:
Se danes moram poslati naročnino za »Družinski Tednik«!

100%

Vaših želja zremo zadovoljiti z našo ogromno izbiro blaga za jesen in zimo po reklamnih cenah:

Volneno za damske obleke . . . od Din 27.—
Volneno za damske plašče . . . od Din 72.—
Štof za moške obleke od Din 48.—
Double za zimske suknje . . . od Din 84.—
Flanele za perilo, razne barve . od Din 9.—
Šifon za perilo od Din 7.—
Barhenti za obleke od Din 12.—
Baržuni za obleke od Din 24.—

Tkanine za rjuhe, kapne, gradl za žimnice itd. itd. najceneje.

Oglejte si naše izložbe in izbiro v trgovini

NOVAK, LJUBLJANA

Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve)

EDINA POT K LEPOTI

Uporabljajte ponoči za hrano, obnavljanje in čiščenje kože mastno NOBILIOR kremo. Zaradi koži sorodnih sestavin prodre popolnoma v kožne stanice. Podnevi rabite kot podlago pudru, za olepšavo in čuvanje kože suho NOBILIOR kremo.

1 tuba suhe ali mastne kreme Din 12.—.

NOBILIOR

KREMA - PUDER - MILO

DOBI SE POVSODI!

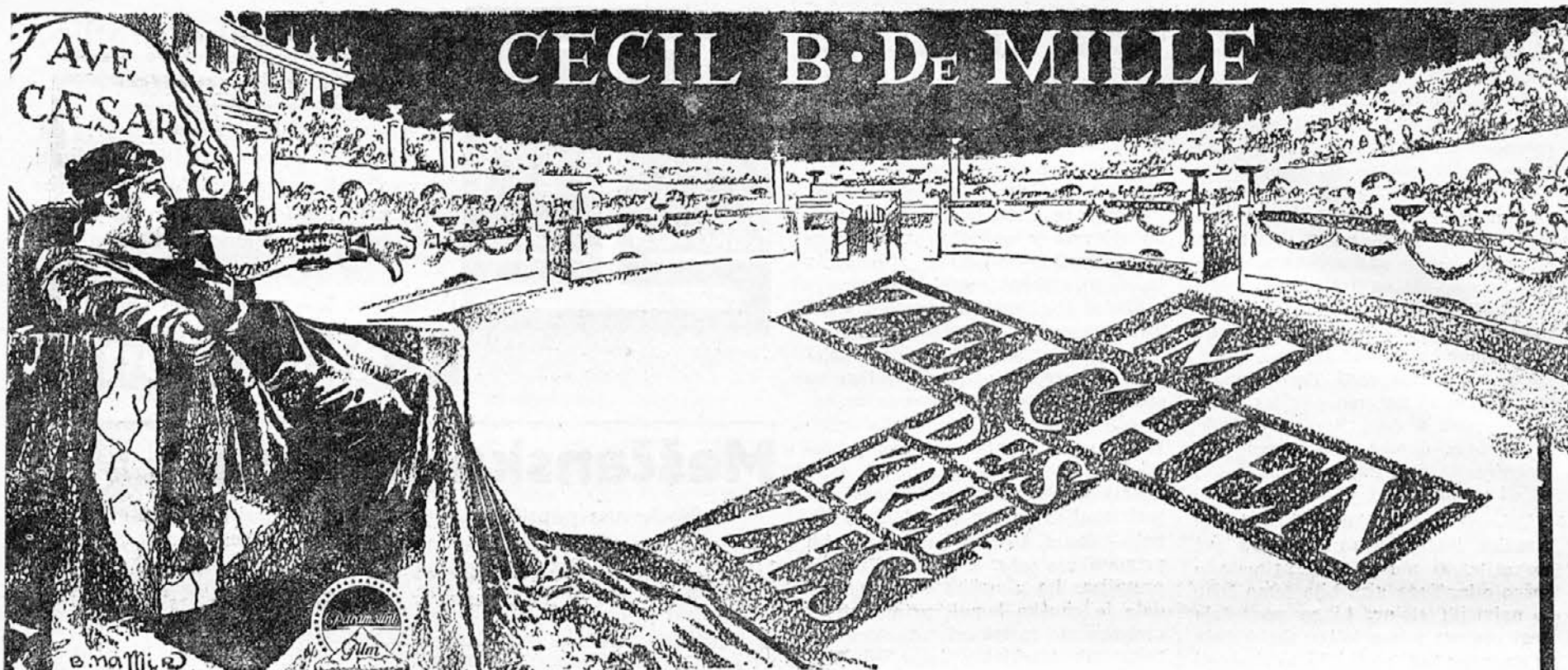
Glavna zaloga: NOBILIOR Parfumerija, Zagreb, Ilica 34

PRAVILNA NEGA LEPOTE

NOBILIOR puder je zajamčeno blag in brez škodljivih sestavin. Prekrasno parfumiran v 5 divnih barvah.

1 škatla Din 10.—.

NOBILIOR milo, pripravljeno iz istoimenske kreme, blagodejno vpliva na nego in čiščenje kože. 1 kos Din 10.—.

V znamenju križa

Elitni kino Matica

Premijera 27. oktobra